

Resolution från Sverigefinländarnas delegations plenum

Förebygg sverigefinsk kulturkris:

Språkcentrens finansiering måste garanteras i regeringens höstbudget

Sverigefinländarnas delegations plenum, som hölls i Stockholm den 27–28 april, uttrycker sin oro för framtiden för den sverigefinska kulturen och det finska språket i Sverige. Finansieringen av kulturinstitutioner, som är centrala för sverigefinnarna, ligger i vågskålen. Plenarsessionen vill därför lyfta fram det akuta behovet av att säkerställa tillräcklig finansiering för språkvitalisering, kulturspridning och resursbiblioteksverksamhet i regeringen kommande höstbudget.

Finansiering av Isofs nationella språkcentrum från år 2025

Det treåriga uppdraget att driva språkcentrum för nationella minoritetsspråken vid Institutet för språk och folkminnen (Isof) upphör den 31 december 2024. Dessa språkcentrum för finska, meänkieli, romani chib och jiddisch, som haft årliga anslag på cirka 30 miljoner kronor, riskerar därmed att läggas ned vid årsskiftet 2024/2025. Isof har inlett förhandlingar med de fackliga organisationerna och förvarnat personal om eventuella uppsägningar. Detta är oroväckande, eftersom språkrevitalisering är ett långsiktigt arbete som kräver mer tid än tre år, och språkcentrumens arbete har bara börjat. Isof:s språkcentrum spelar en betydande roll för att synliggöra och revitalisera de nationella minoritetsspråken, och deras finansiering bör permanentas. Tillräckliga medel för de nationella språkcentrumen vid Isof bör därmed ingå i statens höstbudget så att språkcentrumen kan fortsätta sitt viktiga arbete.

Fortsatt finansiering av Finlandsinstitutets kulturspridning

Finlandsinstitutet i Stockholm har i uppdrag att främja finländsk film, litteratur och kultur. Ett bidrag på två miljoner kronor per år har möjliggjort distribution av finländsk film samt författar- och barnteaterturnéer. Inom ramen för projektet "Ny finsk film" visades under 2023 finska filmer på ett 80-tal platser runt om i Sverige, totalt 315 filmvisningar. Dessa ambulerande kulturtjänster har spelat en betydande roll för att säkerställa tillgången till finskspråkig, finländsk och sverigefinsk kultur för den nationella minoriteten i hela landet, särskilt vad gäller barnfilmer. Om finansieringen inte fortsätter upphör verksamheten vid nästa årsskifte. Tillräckliga medel för fortsatt verksamhet måste ingå i statens höstbudget så att framtiden för detta viktiga kulturutbud kan tryggas.

Finlandsinstitutets bibliotek

Den lokala och nationella finansieringen av Finlandsinstitutets bibliotek i Stockholm har minskat kraftigt och bibliotekets framtid är därmed osäker. Om den lokala biblioteksverksamheten, som i första hand är riktad till sverigefinnarna i Stockholmsregionen, upphör så hotas också framtiden för resursbiblioteket och därmed den rådgivning som biblioteket försett hela den svenska bibliotekssektorn med. Efterfrågan på bibliotekstjänster har vuxit. Sverigefinnarna är en stor nationell minoritet som behöver tillgång till böcker på sitt språk. Kungliga biblioteket (KB) har bedömt att, även om resursbibliotekens medelstillelning bör baseras på efterfrågan, kan detta inte ske inom ramen för nuvarande finansiering. KB har föreslagit att det finska resursbiblioteket ska upphöra med en del av sina tjänster, till exempel de bokpaket som läsecirklar i hela landet haft tillgång till, med hänvisning till bibliotekets ekonomiska situation. Anslaget till KB för uppdraget med de nationella resursbiblioteken, som är 10 miljoner kronor, bör höjas så att det är möjligt för resursbibliotek med hög efterfrågan att få tillräckliga medel för sin verksamhet.

Kulturtjänster, tillgängliga för sverigefinländare i alla åldrar och i hela landet, är av avgörande betydelse för att upprätthålla den sverigefinska nationella minoritetens språkliga och kulturella identitet. De nationella kulturinstitutionerna skapar kontinuitet för arbetet med de nationella minoriteterna. Enligt Bibliotekslagen ska det allmänna biblioteksväsendet ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna (5 §). Barn och unga bör garanteras ett kulturutbud på sitt modersmål, enligt FN:s barnkonvention (30 §). Europarådets expertgrupp har i sin senaste rapport berömt den svenska regeringens insatser för språkrevitalisering och för betoningen av minoritetskulturen. Det vore såväl olämpligt som orimligt om dessa processer, som just påbörjats, nu skulle upphöra.

Sverigefinnarna är till antalet den största nationella minoriteten i Sverige, uppskattningsvis över 700 000 personer. Sverigefinländarnas delegation har i 24 år tillsammans med sina medlemsorganisationer arbetat för att öka den sverigefinska nationella minoritetens synlighet och rättigheter, samt med att sprida information om sverigefinländare.

Tillsammans med sina numera 22 medlemsorganisationer, som finns över hela landet, fortsätter delegationen sitt viktiga påverkansarbete. Vi för en diskussion om minoritetsfrågor och sprider information om sverigefinländarnas rättigheter.

Godkänd vid Sverigefinländarnas delegations plenum den 28:e april 2024 i Stockholm.

RUOTSINSUOMALAISTEN VALTUUSKUNTA
SVERIGEFINLÄNDARNAS DELEGATION

Ruotsinsuomalaisten valtuuskunnan julkilausuma 2024

Ruotsinsuomalaisen kulttuurin kriisi ehkäistävä:

Kielikeskusten rahoitus taattava hallituksen syysbudjettiin

Ruotsinsuomalaisten valtuuskunnan täysistunto Tukholmassa 27.–28. huhtikuuta ilmaisee huolensa ruotsinsuomalaisen kulttuurin ja suomen kielen tulevaisuudesta. Ruotsinsuomalaisille keskeisten kulttuuri-instituutioiden rahoitus on vaakalaudalla. Täysistunto haluaa siten nostaa esiin akuutin tarpeen varmistaa hallituksen syysbudjettiin riittävä rahoitus kielenelvytykseen, kulttuurinlevitykseen ja resurssikirjastotoimintaan.

Isofin Suomen kansallisen kielikeskuksen rahoitus 2025–

Kielen ja kansanperinteen tutkimuslaitoksen Isofin kolmivuotinen kielikeskustoimeksianto ja sen rahoitus päättyvät 31. joulukuuta 2024. Suomen, meänkielen, romanikielten ja jiddišin kielikeskukset, joilla on ollut noin 30 miljoonan kruunun rahoitus, saatetaan lakkauttaa vuodenvaihteessa. Isof on aloittanut neuvottelut ammattiliittojen kanssa ja varoittanut henkilökuntaansa mahdollisista irtisanomisista. Kielten elvytystä ei voi tehdä kolmessa vuodessa, ja kielikeskusten työ on vasta päässyt käyntiin. Kielikeskuksilla on merkittävä rooli kansallisten vähemmistökielten aseman näkyväksi tekemisessä ja elvyttämisessä, ja niiden rahoitus on saatava pysyväksi. Riittävä rahoitus työn jatkolle on sisällytettävä valtion syysbudjettiin, jotta kielikeskukset voivat jatkaa työtään.

Suomen instituutin kulttuurinlevityksen rahoitus 2025–

Suomen Tukholman-instituutilla on toimeksianto edistää suomenkielistä ja ruotsinsuomalaista elokuvaa, kirjallisuutta ja kulttuuria. Kahden miljoonan kruunun avustus on mahdollistanut esimerkiksi suomalaisen ja suomenkielisen elokuvan levittämisen – vuonna 2023 suomalaisia elokuvia esitettiin Ny finsk film-ohjelmassa noin 80 paikkakunnalla ympäri Ruotsia, yhteensä 315 elokuvanäytöstä – sekä kirjailija- ja lastenteatterikiertueet. Näillä kiertävillä kulttuuripalveluilla on ollut merkittävä rooli suomenkielisen, suomalaisen ja ruotsinsuomalaisille tärkeän kulttuurin, erityisesti lastenelokuvien, saatavuuden varmistamisessa koko kansalliselle vähemmistölle. Tämä maankattava elokuva- ja kiertuetoiminta loppuu vuodenvaihteessa, jos rahoitus ei jatku. Riittävä rahoitus työn jatkolle on sisällytettävä valtion syysbudjettiin, jotta ruotsinsuomalaisille tärkeän kulttuurin levitys voi jatkaa.

Suomen instituutin kirjasto

Tukholman Suomen instituutin kirjaston paikallinen ja valtakunnallinen rahoitus ovat vähentyneet voimakkaasti. Kirjaston tulevaisuus on epävarma taloustilanteesta johtuen. Jos Tukholman paikallinen kirjastotoiminta loppuu, myös koko maahan vaikuttava konsultoiva resurssikirjastotoiminta loppuu instituutissa. Kirjaston palveluiden kysyntä on kasvanut ja saanut tunnustusta. Ruotsinsuomalaiset ovat iso kansallinen vähemmistö, ja suomeksi lukeminen kiinnostaa. Kuninkaallinen kirjasto (KB) on arvioinut, että vaikka resurssikirjastorahojen tulisi perustua kysyntään, tätä ei voida tehdä nykyisen rahoituksen puitteissa. KB on ehdottanut suomen kielen resurssikirjastoa lopettamaan osan palveluistaan talouteen ja kirjaston henkilökunnan työtilanteeseen viitaten, esimerkiksi koko maahan suunnatut lukupiirien kirjapaketit. Resurssikirjastotoimeksiantoon varattua määrärahaa, joka on 10 miljoonaa kruunua, tulee korottaa, jotta niiden resurssikirjastojen, joiden kysyntä on suurta, on mahdollista saada riittävä rahoitus toimintaansa.

Kulttuuripalveluilla, jotka ovat saavutettavia eri ikäisille koko maassa, on merkittävä rooli ruotsinsuomalaisen kansallisen vähemmistön kieli- ja kulttuuri-identiteetin ylläpitämisessä. Valtakunnalliset kulttuuri-instituutiot tuovat vähemmistötyölle jatkuvuutta. Kirjastolain mukaan kirjastotoimen on otettava toiminnassaan erityisesti huomioon kansalliset vähemmistöt (5 §). Lapsille ja nuorille tulisi taata kulttuuritarjonnan saatavuus suomen kielellä, jotta Ruotsi noudattaisi lapsen oikeuksien sopimusta (30 §). Euroopan neuvoston asiantuntijaryhmä on tuoreimmassa raportissaan antanut tunnustusta Ruotsin valtion aloittamille kielenelvytystoimille ja vähemmistökulttuuripoliittisille painotuksille. On epätarkoituksenmukaista ja kohtuutonta, jos jo aloitetut prosessit lopetetaan.

Ruotsinsuomalaiset ovat Ruotsin lukumäärältään suurin kansallinen vähemmistö, johon arvioidaan kuuluvan yli 700 000 ihmistä. Ruotsinsuomalaisten valtuuskunta on jäsenjärjestöjensä kanssa toiminut 24 vuoden ajan ruotsinsuomalaisen kansallisen vähemmistön näkyvyyden ja oikeuksien lisäämiseksi sekä levittänyt tietoa ruotsinsuomalaisista.

Yhdessä 22 jäsenjärjestönsä kanssa valtuuskunta jatkaa tärkeää vaikuttamistyötä. Pidämme yllä yhteiskunnallista keskustelua vähemmistöasioista ja levitämme tietoa ruotsinsuomalaisten oikeuksista.

Hyväksytty Ruotsinsuomalaisten valtuuskunnan täysistunnossa Tukholmassa 28. huhtikuuta 2024.